

Саха республикатын үөрэҕириитин министерствота
Уус-Майа үөрэҕириитин тэрилтэтэ
Эдьээн орто оскуолата

Уруок ТЕХНОЛОГИЧЕСКАЙ КАРТАТА

Темата: В.М.Новиков-Күннүк Уурастыырап олоҕо уонна айар үлэтэ. «Долгунча» хоһооно.

Кылаас: 4

Үлэни толордо:

Винокурова П.Д., алын сүһүөх кылаас учуутала

Эдьээн 2019

Уруок ТЕХНОЛОГИЧЕСКАЙ КАРТАТА

Темата: В.М.Новиков-Күннүк Уурастыырап олоҕо уонна айар үлэтэ. «Долгунча» хоһооно .

Кылаас: 4

Уруок көрүнэ: Саңа билиини арыйар үлэ.

Сыала: В.М.Новиков-Күннүк Уурастыырап олоҕун уонна айар үлэтин туһунан билсэллэригэр сөптөөх усулуобуйа тэрийии; сөпкө аабыга дьарыктаныы; хоһоон ис хоһоонун быһаарарга дьарык.

Уруок сорууга:

1. Оҕо тылын өһүн байытан, сааһылаан саңарарга, кэҕкэлээн кэпсииргэ үөрэтии;
2. Киһи үтүө өрүттэрин сыаналыыр буоларга иитии;
3. Оҕо билэр-көрөр, анааран толкуйдаан таһаарар, тэннээн көрөн түмүк онорор дьобурун сайыннарыы;

Үөрэнээччи билиитэ уонна сатабыла:

- Бэйэ санаатын сааһылаан саңарар сатабылы сайыннарыы;
- Билэр-көрөр дьобуру тобулуу;
- Тэннээн көрөн түмүк онорор дьобурун сайыннарыы;
- Дьону кытта сатаан алтыһар, бодоруһар үөрүйэххэ иитии;

(обраһы оҕонон бэйэтинэн сылыктаабын).

Туттуллар тэрил: Мультимедийнэй проектор, ПК, олул тыллар, сорудахтаах карточкалар, суруйааччы портрета, дуоскаба суруктаах кумаабы ленталар, смайликтар (үөрбүт, хомойбут, баардылаабат сирэйдэр), ыйытык бэлиэлэр.

Уруок тутула

Уруок түһүмэхтэрэ	Үөрэх предметин үөрэтии түмүктэрэ:	Учуутал оңорор дьайыылара	Үөрэнээччи оңорор дьайыылара
<u>1 түһүмэх.</u> 1. Уруогу тэрийии, сыалы – соругу билиһиннэриии. 2. Проблема туруоруу. 3. Чиңэтии. (Биир тэнник бараллар) <i>Слайд №1</i>	1.-Бэйэни салайыныы, уруокка тэринии -О5олор уруокка бэлэмнэрэ О5о бол5омтотун тардыы -Уруок сыалын толорорго туһаайыы 2.- уруок тиэмэтин арыярга интэриэһэ көбөр билиэн – көрүөн баҕарар; - таайар, сабаҕалыыр, тэңниир, ырытар дьобура сайдар; - кэпсэтиигэ кыттыһар, санаатын этэр; 3. - бэйэ- бэйэлэрин истиһэр убаастаһар	1.О5олор уруокка бэлэмнэрин бэрэбиэркэлээһин 2.О5олор бол5омтолорун тардыыга сөптөөх дьайыылара оңоруу: Портреты көрдөрүү Проблемнай ыйытыылара туруоруу -Учуутал туруорбут соругун толорорго урукку билиибит туһалыыр кыахтаах дуо диэн ейдебулгэ абалар, сана билии наада диэн ейдебулгэ абалар, сананы арыйыы улэтигэр арыаллыыр. Туох сананы билбиттэрин уруок бүтүүтүгэр этиттэрэр Ыйытыы: - Тугу көрөбүтүй? Владимир Михайлович Новиков-Күннүк Уурастыырап туһунан билсиэхпит. -Олобун сылларыгар ханнык улахан	-Бэйэ уруокка бэлэмин хонтуруолланыы -Учууталы болҕойон истии; - Үөрбүт – көппүт көрүңнээхтэр; -Бэйэ-бэйэлэригэр мичээрдииллэр;

Слайд №2	үөрүйэхтэрэ сайдар; - сыаналыы, санааларын этэ үөрэнэллэр;	<i>исторической кэмнэр буолбуттарый?</i> Революция, Аҕа дойду сэриитэ. <i>- Ребуһунан суруйааччы псевдонимын таайыы.</i> <i>-Кинини өссө Күннээх Күннүк Уурастыырап диэн ааттыыллар эбит. Тоҕо?Эһиги санаабытыгар?</i>	
Слайд №3		-Сабаҕалааһын: 1. Күн курдук. 2. Күннээх киһи	
Слайд №4		<i>-Кини норуот поэта.</i> <i>-Аҕата Владимир Михайлович 3 ыйдааҕар ыалдьан өлбүт.</i> <i>-Кинини эбэтэ көрөн-харайан үчүгэйдик ололорбуттар. Ол гынан баран, эбэтэ уол 7 сааһын туолуон иннинэ өлбүт. Таайдара иккиэн кэргэннэммэтэхтэр.</i> <i>-Тулаайах хаалбыт уол эһиги санаабытыгар туох ыарахаттары көрсүбүтүй?</i>	
Слайд №5		-Аччыктаабыт, кирдээх сылдьар, таҥаһа-саба абырахтаммат...	

		-Эбэтэ Бороскуобуйа эмээхсин, наһаа намыын, холку, сэмэй киһи эбит. Киһиттэн үчүгэй лэппиэскэлээбэ, суораттааба үһү.	
Слайд №6		- В.М.Новиков ай.махтара	
Слайд №7		-Бу аймахха 2 суруйааччы баар эбит.	
Слайд №8		-Редакцияба, ол аата хаһыат, сурунаал онгоруутугар, элбэх сыратын биэрбит.	
Слайд №9		-П.А.Ойуунускай уонна А.Е.Кулаковскай- холобур онгостор дьонноро. Кинилэр поэт буоларыгар улахан оруоллаахтар эбит.	
Слайд №10		-Кэргэнигэр махтанар, хоһоон анаан суруйбут.	
Слайд №11		- Суруйааччылар дьиэлэрэ. Дачаба дьиэ кэргэнинээн олороллор.	
		- Куоракка олоро сылдыбыт дьиэлэрэ.	

Слайд №12,13		- Чугас дьонунуун. Сиэнин аабарга уһуйа олорор.	
Слайд №14		-Куннук Уурастыырап 100 сылын бэлиэтээбин.	
Слайд №15, 16		-Сотору 110 сылын бэлиэтээһингэ республика үрдүнэн араас тэрээһиннэр буолуохтара.	
Слайд №17		-Сэрии кыттыылаага. Москваҕа байыаннай парадка кыттар-улахан чиэс. - Сэриигэ сылдыбыт суруйааччылар айымньыларыгар сэрии туһунан суруйаллар.	
Слайд №18		-Сөбулуур дьарыга – шахмат.	
Слайд №19		- Саха сирин суруйааччыларын 2–с съёбин кыттыылаага.	
Слайд №20		-Улахан общественной деятель.	
Слайд №21		-Г.П.Башарины кытта -Доготторун уонна суруйааччылары	

Слайд №22		кытта көрсүбүү.	
Слайд №23		-Чугас догоро – Н.Мординов.	
Слайд №24		-Суруйааччылар кэргэннэрэ.	
Слайд №25		-Афанасий Осипов урубуйа «Норуот суруйааччылара».	
Слайд №26		-Норуот муудараба, талаана, сизэрэ-майгыта киниэхэ түмүллүбүт курдуга.	
Слайд №27		-Аан бастаан истибит олонхоһута.	
Слайд №28-32		-16-17 сааһыттан дьон биһирээн истэр олонхоһута буолбут. -Поэт бэйэтэ суоттуурунан 20-чэ кинигэни таһаартарбыт.	
Слайд №33		-Айымньылара.	
Слайд №34		-Мин хоһооннорум - мин оболорум! Хоһооннорун күндүргэтэн оболорун тэнэ саныыр. Бйытыктар. Үөскээбит санаа смайликтарын көрдөрөллөр.	

		Тоџо итинник санааџа кэлбиттэрин быһаарыы.	
<u>4 түһүмэх</u> Бөлөбүнэн үлэ.	• туруоруллубут соругу ситиһиилээхтик толороллор. • Онтон дуоһуйаллар, соругу толорорго бэлэмнэр.	Бөлөхтөн биирдии оџо айымньыны доргуччу ааџаллар. Үөрэнээччилэр ситиһиилээхтик толороллоругар сөптөөх усулуобуйаны үөскэтии. 1. бөлөх. Тыл маастардара (<i>хоһоону ырытыы</i>) 2. бөлөх. Учуонайдар (<i>туох ис хоһооннообуй?</i>) 10 мүнүүтэ улэлиибит, онтон тахсан эппиэттиигит.	Доргуччу, өйдөнөр гына айымньыны ааџаллар. Болџойон истэллэр, ылбыт сорудахтарын толорууга кыахтарын учуоттаналлар, ырыталлар, урут ылбыт билиилэрин туһаналлар, сөптөөхтүк эппиэттииллэр Кинигэнэн үлэ. Тиэкистэн сөптөөх кэрчиктэри булан бэлиэтэнэллэр Булчут туһунан туһалаах информацияны хомуйаллар
<u>5 түһүмэх.</u> Проблема туруоруу.	.- уруок тиэмэтин арыярга интэриэһэ көбөр билиэн – көрүн баџарар; - таайар, сабаџалыыр, тэңниир, ырытар дьобура	Проблемнай ыйытыылары туруоруу -Учуутал туруорбут соругун толорорго урукку билиибит туһалыыр кыахтаах дуо диэн өйдөбүлгэ аџалар, сана билии наада диэн өйдөбүлгэ аџалар, сананы арыыы үлэтигэр	<i>Болџойон истэллэр, ылбыт сорудахтарын толорууга кыахтарын учуоттаналлар, ырыталлар, урут ылбыт билиилэрин туһаналлар,</i>

	сайдар; - кэпсэтиигэ кыттыһар, санаатын этэр;	арыаллыыр. Туох саһаны билбиттэрин уруок бүтүүтүгэр этиттэрэр -Хоһоон сүрүн геройа кимий? -Эһиги санаабытыгар, тобо булчут кыыс туһунан хоһоон суруйда?	<i>сөптөөхтүк эппиэттишиллэр</i>
<u>6. Чиңэтии.</u>	- бэйэ- бэйэлэрин истиһэр убаастаһар үөрүйэхтэрэ сайдар; - сыаналыы, санааларын этэ үөрэнэллэр;	-Бүгүһнү уруокка туох миигин ордук долгутта (хомотто, үөртэ) - Тобо? Туох санааба кэллим? - Бу кэпсээннэ ханнык өс хоһооно сөп түбэһэрий? “Үтүө киһи үтүөтэ үс үйэ тухары умнуллубат” “Үчүгэй майгын-көтөр кынатын” “Үтүө киһи үөлэхэ кыымнаах, өтөбө төһүргэстээх”	

7. Уруок түмүгэ. Рефлексия	-Саха тыла баайын, дыктитин, кэрэтин туһунан санааларын аһа бастык этэллэр; - Уруок бүтүүтэ бэйэлэрин сыаналана үөрэнэллэр: уруокка тугу билбиттерин, сатаабыттарын эбэтэр туох табыллыбатаһын хонтуруолланаллар.	- Бүгүһүннү уруоктан туох саңаны биллибит? - Киһиэхэ хайдах сыһыаннаһахтаах эбиннитий? Санаа смайликтарын көрдөрүү. Тоҕо итинник санааҕа кэлбиттерин быһаары. Биһиги Күннүк Уурастыырап олоҕун уонна айар үлэтин., «Долгунча» диэн хоһоонун кытта билистибит. Суруйааччы ыараханнык ааспыт оҕо сааһыттан харааһынныбыт. Ол да буоллар, иннэн турбакка, үөрэххэ, кэрэҕэ тардыспытын, биһирээтибит, элбэх ситиһиилэммититтэн үөрдүбүт. Уонна олоххо ханнык баҕарар ыарахаттартан чаҕыйбакка, үлэни, үтүөнү өрө тутуохха диэн туран, бүгүһүннү уруокпун түмүктүүбүн.	Уруок түмүгэр бэйэтин санаатын этэр. Уруокка туох саңаны билбитин иһитиннэрэр, санаа атастатар.
Дьийэ үлэтэ		Күннүк Уурастыырап олоҕун уонна айар үлэтин., «Долгунча» хоһоонун өйтөн ааҕарга бэлэмнэнии.	Истэр, ыйыты оңорор эбэтэр соруудаҕы ылынар